

N. Erdős
1213 N. 41st St.
2-1-39

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljenek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.

Az iparilag fejlettebb ország a szocialista munkáslap.
Később fejtetnek saját jövője képét
mutatja". (Marx.)

No. 6. szám. Vol. VII. évfolyam.

NEW YORK, 1909 JANUÁR 19.

Egyes szám ára 2 cent, New Yorkban 1 cent.

POLITIKAI VAGY IPARI PARLAMENT?

A mostani kongresszus ülésének vége felé jár. S amit ideje lejárában van, munkálkodása egyre lazábbnak látszik. Kevés az idő, sok az elvégezni való.

Ha valaha volt parlament, úgy az Egyesült Államok mostani parlamentje típusa a kapitalista államok törvényhozó testületeinek, típusa a kapitalista politikának. És ez természetes. A legfejlettebb kapitalista államokban a legfejlettebb törvényhozó testületnek kell megnyilatkoznia a politikai állam funkcióinak, legvilágosabb bizonyítékait kell nyújtani a kapcsolatnak, mely a kapitalista gazdasági érdekeket politikai parlamentjük tevékenységével összeköti.

Ezért tartja azt a Szocialista Munkáspárt, hogy a munkások politikai pártjának nem a politikai parlament förtartását, hanem megszüntetését kell céljául kitűzni s ugyanakkor az ipari unionizmusnak, a munkások osztályharc alapján álló szervezetének az ipari parlamenttel kell megvalósítani a szocialista termelési rendszer győzelmével.

A munkásokosztálynak nincs más választása. Kapitalista termelési rendszer politikai parlamenttel s ezzel az elnyomatás és a nyomor: vagy szocialista termelési rendszer ipari parlamenttel s ezzel a szabadság és jólét.

AZ OSZTÁLYHARC.

— Irta: Kautsky Károly. —
Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta:
Dániel De Leon.

I. fejezet.

Csakis azok az ideológusok válhatnak valódi szocialistákká, kik nemcsak az elméleti tudást szerzik meg, hanem elég bátorsággal is bírnak, hogy saját osztályukkal szakszolgálatot tartsanak.

Tehát a szocializmus keveset várhat a birtokosoktól, hanem a munkásoktól. Egy néhányat meg lehet nyerni közülük, kiket más meggyőződések s magatartások nem kötöttek az osztályhoz, hova gazdasági helyzetüknél fogva tartoznának. Ezek mindég kisebbségben lesznek a forradalmi idők kivételével, mikor a mérleg a szocializmus felé hajlik. Csakis ilyen időkben várható a birtokosoktól az osztályok uralmának megbomlása.

Ezideig a szocialisták táborának a toborzásra alkalmas talajt nem azok az osztályok nyújtották, melyeknek még volt veszíteni valójuk, bármily kevés is, hanem az az osztály, mely csak láncait veszítheti s egy világot nyerhet, — a proletáriátus, a munkásokosztály.

II. fejezet.

„Szolgák, cselédek.”

A szocializmusnak a toborzásra alkalmas talajt a vagyonatlanok osztálya nyújtja, de ennek az osztálynak nem minden ága.

A történelem buvárai tudják, hogy bár a filisztereknek az örök szegénységről szóló kedves frázisa hazugság, mindazáltal tény, hogy mióta áruterelés van, szegénység is van. Eleinte mint kivételes tünetemény jelentkezett. Észak-amerikában a gyarmatok idejében s az önálló ország első pár évtizedeiben csak nagyon kevesen voltak, kiknek nem állt rendelkezésükre a termelésnek eszköze, melylyel szükségleteiket kielégítették. Akkor nagyon könnyű volt a néhány teljesen vagyontalannak munkát találni, valamelyik birtokos vagy vagyonnal rendelkező családnál, mint szolga, cseléd vagy segéd. Ezek azonban általában fiatalok voltak s remélték, hogy idővel maguk rendeznek be műhelyt vagy farmot. A családfővel közösen dolgoztak s a munka gyümölcsét közösen élvezték. A családnak tagjai voltak, nem proletárok. Közönségesnek tartották az érdekeket, mivel együtt osztoztak egy jóban, mint rosszban. Ahol a szolga ura családjának tagjává tekintették, készek védni a tulajdonát, ha nekik nincs is tulajdonuk. Ilyen helyen a szocializmus nem verhet gyökeret.

Azonban a szolgáknek uraikhoz való viszonya fokozatosan változott aszerint, ahogy a kizsákmányoló kapitalista rendszer kibontakozott s a kapitalista kizsákmányoló határozott alakot öltött. Ezzel a fejlődéssel lépést tartva, sőt jelenleg még rohamosabban, növekedett a vagyontalannak osztálynak száma s tagjai egyre nagyobb számban igyekeznek a kapitalista családja körül szolgálatot találni. Azonban a szolgálat má már más természetű, mint azelőtt volt. Ma már a szolgálatnak nem az a célja, hogy a kapitalista család részére vagyont segítsen termelni. A vagyonnak otthon való termelése fokozatosan megszűnt. Akik dolgozni akarnak, azok a gyárakban, műhelyekben, bányaokban jelentkeznek. A munkának ez a változása megváltoztatta a szolgai osztály jellegét is. Személyes szolgálatokat teljesítő osztálylává tette. A régi szolga eltűnt; megjelentek a mai szolgák, hogy a szükségletet elkerüljék, készen a gazdagok asztaláról hulló morzsák fölszedésére.

A munkának és élvezetnek közössége, az ur és szolga közt levő patriarchális viszony megszűnt a kapitalizmus fejlődésével és vele együtt a szolidaritás is a vagyontalannak s a vagyonnal bírók között.

A szolgák ellenségei a munkásokosztálynak.

A régi szolidaritás helyett újajta szolidaritás létesült az ur és szolga között. Ahol nagy számú szolgák vannak, rangfokok vannak közöttük. Mindegyik igyekszik emelkedni, hogy a bére s a többi szolgák között fontos volta nagyobb legyen. Ebben az irányban a siker uralmának szeszélyeitől függ. Minél ügyesebben alkalmazkodik a szolga urához, — vagyis, minél inkább sikerül egyéniségét levetkeznie s a nemtelenség versenyben társainak tultenni, — annál több kilátása van az emelkedésre. Ismét: minél nagyobb urának jövedelme s hatalma, morzsáiból annál több jut neki is, kiváltképpen így van ez azokkal a szolgákkal, kiket a fényűzés kedvéért tartanak, hogy élő tanúságai legyenek uruk gazdagságának. Ezek aztán segítenek nekik a vagyon pusztításában s urukkal tartanak örültségeikben s büneikben egyaránt. A modern szolgákat, kiket ott látunk a nagykapitalisták körül, belső viszonyban látjuk uraikkal s természetesen titkos ellenségeivé szegődnek a kizsákmányolt munkásokosztálynak. Uraikat akárhányszor fölülmulják a piszkos bánásmódban.

Ez a szolgajelleg nemcsak az alsóbb, hanem a felsőbb osztályokból való szolgákban is megnyilatkozik. A plebejus és arisztokrata szolga kéz-kézben halad. Nincs rajt mit csodálni, hogy a nép gyűlöli a szolgasereget, melynek talpnyalása fölfelé, durvasága lefelé közmondásszerű. A szolga név már kezdi a hitványság fogalmát kifejezni.

A kizsákmányolás fokának növekedése, az évről-évre dagadó kapitalista haszon egybekötve a fényűzéssel, a szolgák szaporodásának kedveznek, annak az osztálynak, mely legkevesebbet jóindulattal viseltetik a szocializmus haladására.

Azonban ez okoknak minden hatalma mellett is, más okok viszont az ellenkező irányban munkálkodnak. A folytonos ipari forradalom pusztító hatásával a családra, egyik házi munkát a másik után veszi ki a háztartás szférájából, melyek így nem a cselédek, hanem a bér-munkások hatáskörébe esnek. Ezek a foglalkozási ágak a szolgák kezéből bér-munkások kezébe esvén, őrözi még soká megártják az eredeti szolgai jellemvonásokat, azonban idővel multával e csúf vonások elvesznek és az új foglalkozási ág munkásait az ipari munkások tulajdonságai és gondolkodási módja hatják át.

III. fejezet.

A népsöpredék.

Bármily számos is a szolgasereg s bármennyire elágozó is, nem képes, mint ahogy a hanyatló római birodalom fényűző napjaiban képtelen volt, fölszivni magába az összes vagyontalanokat. A munkások kizsákmányolása a tökéletesebbé váló gépek által, a vagyon közponosítása és egy tucat más ok, a kapitalista termelés fejlődésének eredményei hihetetlen módon megnövelik a vagyontalanok számát, úgy, hogy az a szolgák, cselédek osztálya képtelen fölszivni. akár ép testű férfiakból, nőkből, gyermekből, vagy agyokból, nyomorékokból áll, nem marad más hátra, mint lopni, koldulni vagy önmagukat prostituálni. Nincs más választás, mint vagy elpusztulni, vagy letvetni minden szegényérzetet, becsületérzetet, önbecsülést. Existenciájukat csak úgy tarthatják fön, hogy elsőbbségben részesítik halasztást nem tűrő személyi szükségleteik kielégítését becsületük fölött. Hogy ilyen helyzetnek demoralizáló, megrontó hatása lehet, az világos.

Továbbá intenzívebbé teszi ezt a pusztító hatást az a körülmény, hogy a munkanélküli szegény teljesen fölösleges a mai társadalmi rendszerben. Ennek a rendszernek nincs rá szüksége, elpusztításuk által egyáltalán nem kívánatos teherrel menekülnie meg. Amely osztály fölöslegessé válik, amelynek nincs betöltendő funkciója, annak pusztulni kell. Ez olyan törvény, mely egyaránt vonatkozik kicsinyekre, nagyokra.

(Folytatjuk.)

SÖRFÖZŐ MUNKÁSOK SZTRÁJKJA.

Az American és az Indianapoli Brewing Co. munkásai, körülbelül 300-an január 14-én csütörtökön sztrájkba léptek. A sztrájkolók között vannak a kocsisok, a sörfőzők, a gépészek, a fűtők az istállóban dolgozók és a napszámok.

A sörfőző társaságok ügynökeiket és utazókat tették a kocsisok és más sztrájkolók helyébe addig, míg megfelelő mennyiségű sztrájktrórkre tesznek szert.

Azok a sörfőzők, akik ellen még nem léptek sztrájkba a munkások, gyűlést tartottak és elhatározták, hogy ellentállnak a munkások követelésének.

A sztrájk bérjavításért folyik.

ESEMÉNYEK.

CORTELYOU ÉS A GÁZ TRUST. — KEMÉNY DIÓ. — A KAPITALISTA "MUNKA". — A LEMOSOTT BECSÜLET.

Cortelyou pénzügyminiszter Roosevelt-től egyidejűleg hagyja el helyét. Ennek idején az ő nevét is az elnökljelésre pályázók között emlegették s egy ideig úgy látszott, hogy Taft-nak elég veszedelmes ellenfele annál is inkább, mert a republikánus párt bossai föl sem merték tételni a stenografusból pénzügyminiszterévé emelkedett Cortelyourol, hogy ambíciói az elnöki székig érnek s ugyanakkor meglepetve észlelték, hogy Cortelyou mögött ugyancsak hatalmas pénzerdekek működnek.

Valóban gyanus volt az a bátorság, melylyel Cortelyou a Roosevelt-Taft érdekekkel szembeállt, holott tudta jól, hogy fölsülés esetén a Taft kabinetben aligha foglalhat helyet. Most ennek a bátorságnak nyitjára jövünk. A különböző korporációk között, melyek állást ajánlottak föl Cortelyounak terminusa leteltével, legújabbban a Consolidated Gas Company, a gáz trust is szerepel, mely Cortelyout az igazgatói állásra hívta meg.

A gáz trust részvényeinek javarésze tulajdonosok Rockefellerék birtokában vannak s így Cortelyou, ha elfogadja az ajánlatot (s ha előnyösebbet nem fog kapni, bizonyára elfogadja) egyenesen Rockefellerék szolgálatába fog kerülni az állam szolgálatából.

Bármily különösnek látszik is, hogy a trust-üldöző Roosevelt-adminisztráció tagjai hivataluk elhagyása után egyenesen a trustok szolgálatába lépnek, nincs rajta mit csodálni. Az tény, hogy a trustok éppen az "üldözés" ideje alatt virágzottak legjobban. Ha már maga az "üldözés" hasznát hajtott a trustnak, mennyit fog hajtani a direkt szolgálat?

Miért ne lehetne Cortelyou a gáz trust elnöke? Ha Roosevelt terminusának lejártá után lehet az "Outlook"-nak, az olajmágnások lapjának munkatársa, miért legyen Cortelyou kivétel, mikor régi szabály, hogy fejtől büzlök a hal.

A Panama csatorna egyre keményebb diónak bizonyul. Taft Vilmosnak könnyen beletörhetik a foga. Mint már többször megemlítettük, a nagyarányú szédéseken kívül egyre jobban bebizonyul, hogy az egész csatornaterv elhibázott úgy mérnöki, mint pénzügyi szempontból.

Kiváló mérnökök, kik életük javarészt a csatorna munkálataira fordították s a régi társulat rovására folytatott kísérleteikkel értékes tapasztalatokat szereztek, majdnem kivétel nélkül azt állítják, hogy az egész mű elhibázott dolog. Bár ezt az állítást teljesen csak a jövő igazolhatja, hogy a vállalat pénzügyileg fiaszó, az már is igazolást nyert.

Az eredeti költségvetés szerint a csatorna kiépítése a francia társulatnak fizetett vételfár, a Columbiának s Panamának fizetett kárpótlást beleszámítva 185 millió dollárba került volna az Egyesült Államoknak. Később új költségvetést kellett csinálni, mely szerint az építési költségei 350 millió dollárra emelkedtek. S most, bár a munkának javát még meg sem kezdték, Hopkins szenátor, a kongresszusi bizottság utasításából, mely a csatorna ügyét intézi, beterveztette indítványát, hogy a kongresszus újabb 150 millió dollárt szavazzon meg a munkálatok folytatására, mely összeggel a költségek 500 millió dollárra emelkednek.

S ugyanakkor, midőn Hopkins szenátor indítványát beterveztette, Goethals, a munkálatok főfelügyelője, kerekén kijelentette, hogy ez az összeg távolról sem elegendő a kiadások földözésére.

Hogy Taft mennyire érzi a veszedelmet, sürgős panamai utja mutatja.

A kapitalizmusnak egyik védője szerint jogos a haszon, mivel a kapitalista is "dolgozik". A másik szerint jogos, mivel "értelmi vezetője" a munkának. A harmadik szerint pedig azért, mivel "kockáztat". És így tovább.

Ezekre a kapitalista-mentő érvekre ékes bizonyítást nyújtott a többi közt S. B. Howe, Bostonnak egyik nagykapitalistája.

Howenak atyja évtizedekkel ezelőtt az ékszeriparban dolgozott, mint munkás, majd "megkockáztatta", hogy nem jutna-e vagyonhoz, ha másokat kizsákmányol. Hatalmas vagyont harcsolt össze s ezt a vagyont fiára hagyta.

Az ifjú Howent a napokban a rendőrség szedte föl Boston utcáin, ahol tökrészen hevert. Bíró elé állították. Természetes, a bíró előtt hamarosan kiderült, hogy a rendőrök kit állítottak elő.

Kiderült az is, hogy már nem az első ízben találtak hasonló állapotban s miután Howen némileg magához tért, egész egyszerűen megmondta: "Nem tehetek róla, de innom kell. Az utolsó két esztendőben csak italt nyolcvan ezer dollárt költöttem."

Nyolcvan ezer dollár itálnak két év alatt nyakára hágni lehetetlen anélkül, hogy az illető folyton ne igyék. Az apa "kockázata" lehetővé tette a fiúnak ezt a "munkáját". Hogy az állandóan részeg kapitalista milyen "értelmi vezetője" az ipari vállalatnak, arról pedig beszélni is fölösleges. ***

Arkansas állam bírái úgy látszik, nagyon jól ismerik a szenátorokat. Davis szenátor az utolsó kormányzó választáskor a kormányzó-jelölt érdekében körüljárt az államban; az egyik népgyűlésen beszéde jutalmául egyik hallgatója záptojást vágott a fejéhez. Az így megisztelt szenátor törvény elé állította a lelkes hallgatót becsületsértés miatt.

A bíróság most hozott ítéletet az ügyben, hogy tisztára mossa a szenátor becsületét, (mert a szenátor a fejét maga mosta tisztára), elítélte a vádlottat egy dollár bírság fizetésére. Ennyit ért a törvényszék előtt a szenátor becsülete.

S most már a szenátornak tisztá a feje is, becsülete is.

EGYESÜLÉSI KONFERENCIA.

A new yorki magyar szakszervezetek közös kezelt bizottsága célul tűzvé maga elé a két magyar szocialista szövetségnek egyesítését, az egyesülési feltételek megbeszélése végett január 17-ére konferenciára hívta meg mindkét politikai szövetség vezetőjét, a szövetségek new yorki osztályait, valamint a munkásbetegsegélyzők new yorki osztályait.

A konferencia vasárnap délután összeült, magával az egyesülési kérdéssel azonban nem foglalkozott, mivel az Amerikai Magyar Szocialista Szövetség (S. P.) részéről sem a központ, sem az osztályok nem képviseltették magukat. Az osztályok, jelentésük szerint azért nem, mert a központi vezetőség nélkül nem bocsájtkozhatnak tárgyalásokba; a központi vezetőség pedig azért nem, mert a meghívást későn kapta s így nem foglalkozhatott vele.

A konferencia utasította jegyzőjét, hogy ismételtén hívja meg az Amerikai Magyar Szocialista Szövetség központját és new yorki osztályait a január 31-én tartandó konferenciára és ezzel az egyesülési konferencia ülését január 31-ig elnapolta.

ORSZÁGOS KALAPOS SZTRÁJK.

A kalapgyárosok országos szövetsége, amely egyesíti magában az ország minden nagyobb kalapgyárát, elrendelte, hogy a "union label" az Egyesült Államok minden kalapgyárából vetessék ki. A kalapgyárosok határozatának eredménye az lett, hogy "északamerikai Egyesült Kalaposai"-nak csupán csak az orange-i (N. J.) kalapgyárakban dolgozó 4000 tagja azonnal abbahagyta a munkát, mielőtt a gyárosok tudomására adták a munkásságnak, hogy "label"-t többé ne tegyenek a kalapokba.

A union végrehajtó bizottsága a gyárosok határozatáról értesülvén, azonnal ülést tartott és úgy hírlik, hogy általános kalapos sztrájkot rendel el, amelynek következtében 25.000 ember hagyja abba a munkát, ami az ország kalap iparát teljesen megbénítja.

Martin J. Lawlor, az amerikai kalaposmunkások uniojának nemzeti titkára, megerősítette az országos sztrájkról szóló hírt és azt mondja, hogy a gyárosok határozatára a unio mással, mint általános sztrájkjal nem is felelhet.

"SWEET LAND OF LIBERTY."

Goldman Emmát, a híres anarchista nőt és a társaságában levő dr. Reitman Benót, a széles körben ismert "hobo király"-t, ismét elfogta a san franciscoi rendőrség azon nyolc gyűlések egyikén, amelyeket San Franciscóban akartak tartani. Mindkettőjüket 1000—1000 dollár készpénz vagy \$2000—2000-os kezesség alá helyezték, — külön-külön mind a nyolc bejelentés, de még meg nem tartott gyűlésért, vagy mint a rendőrség nevezi: oly csoportosulásokra való fölívásért, amely esetleg zavargásra vezethet.

Buvalda Vilmost, kiről nemrég megirtuk, hogy előbb 5 évi börtönre, majd a hadsereg kötelékéből való kizárára ítélték, mert kezeg fogott Goldman Emmával — szintén elfogták, mert tiltakozott a rendőrségnek Goldman Emmával szemben tanúsított eljárása ellen.

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja:
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség.
Megjelen minden kedden és pénteken.

Előfizetési ár:
Egész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába egy évre 12 korona
Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szövetség hivatalos közlönye.

NÉPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor
Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
F. SONNENFELD, National Treasurer.

Issued every TUESDAY and FRIDAY.
Subscription yearly \$2.00
Single copies 0.02

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, TUESDAY, January 19.

TARLÓZÁS.

Van az amerikai magyarságnak egy csomó úgynevezett vezére és újságírója, kik a nép tudatlanságát, olvasók hiányosságát, a hazafiságot, a vallást, szóval: mindent a világon felhasználnak arra, hogy pénzsomjukat kielégítsék.

De ez mind semmi ahhoz a gyalázatos, undorító dologhoz mérten, melyet ezen kétes multu alakok egyik diszpédányja — Kohányi Tihomér "ur" elküvetett lapjának, a "Szabadság"-nak január 15-iki számában.

Ez a piszkos fetrengő alak, aki hóhér után kiabál, valahányszor egy más nemzetiségű lap nem az ő szájaire szerint ír a magyarokról, "Szerb erkölcsök" címmel olyan dolgokat írál össze lapjában a szerb népről, amilyenekre Kohányi urat kivéve senki sem volna kapható. Ime egy kis kivonatot:

"Mint a jökendély emberek általában, a szerbek is benső egyetértésben élnek házi állataikkal. Az újszülött igen gyakran — amint az képünkön is látható — az anyadiszón szoptatja. Ennek ellenében a szerb anya a rózsaszínű malacokat táplálja emlőjével.

Az ekkép szoptatott szerb gyerek megfelelő vakaróztatás után fölön. Az egyetemre kerül, ahol érdemben megőszült tanárok zsebtolvajlásra oktatják.

Amikor férfivá fejlődik, saját háztartást alapít. Völegény és menyasszony kölcsönösen az orrukat turkálják. Ez az eljegyzési szertartás.

Az esküési szertartások lényegesen különböznek a mieinktől. A pópa áhítatos imádság közben féregpórt hint a nyoszolyó ágyba. Ezzel a házasságot megkötöttnek nyilvánítják. Megjegyzendő, hogy a miirtusz korszorut a menyasszony a kezében hordja, mert ha a fején viselné, a vakaróztatásban akadályozná.

Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a szerbek a gazdag táplálkozás miatt nőnek nagyra. Az utcákon igen gyakran öt lábnyi a sár és így a szerbeknek legalább öt lábnyira kell nőni, ha nem akarnek a sárba fulladni.

Ezek után most már némi fogalmuk lehet az olvasóknak a szerb erkölcsökről.

A szerb erkölcsiével ugyan nem, de Kohányi "ur" úgynevezett "erkölcs"-eivel mindenki tisztába jöhet, ha ezeket elolvassa. Ilyen dolgokat csak Kohányi-féle alak vehet papírra és az olyan képeket, mint Kohányi "ur" ehhez rajzolt, csak az utca salakját képező degenerált alakok szoktak mutogatni egymásnak. Olyan dolgokat akar elhitetni olvasóival, melyekről ő maga tudja legjobban, hogy nem egyebek ocsányi hazugságoknál. Hazudik és rágalmaz Kohányi "ur", még pedig tudatosan.

Hogy a szerbek miért nőnek nagyra, arra nem vagyunk kíváncsiak. Azt pedig tudjuk, hogy sokkal nagyobb az erkölcsi piszkos, melyben Kohányi fetreng, mint a szerb falvak utcáin a sár.

Ezen állításunknak nap-nap után újabb és újabb bizonyítékát adja ő maga.

"Ha az emberek mindig egy kissé éhesen kelének föl az asztaltól, hát 70 éves korukig fiatalok maradhatnak." John D. Rockefeller clevelandi orvosa mondotta ezt.

Most már világos mindenki előtt a rejtély, hogy a munkások miért halnak el oly fiatalon. Mert túlságos sokat esznek. H—g.

ÖTVENHAT MAGYAR BANYÁSZ HALÁLA.

Veszprém, Magyarország. Január 15.
A Veszprémhez közelfekvő alkai köszénbányában robbanás történt, melynek következtében 56 bányamunkás a bányában lelte halálát. Kétszáznyolcvan halottról szóltak az első jelentések, 184-et megmentettek.

Magyarországi hírek.

A budapesti tömegsztrájk. December 30-án, szerdán délután 5 órakor mondták ki a munkások bizalmiférfiit, hogy Andrassy merénylet-re tömegsztrájkjal felelnek. Hat órakor álltak a malmok. Hét órakor a munkások százai osztrótták a rőpiratokat, amelyek szünetelésre hívták föl a munkásokat. Este nyolc órakor pedig mindenki értesítve volt, akit ezalatt a rövid idő alatt értesíteni lehetett.

A csütörtöki tömegsztrájk sikerét talán csak az magyarázhatja meg, hogy a munkásság talán minden határozat nélkül is otthagya volna a gyárakat és műhelyeket. A belügyminiszter támadása mindenkiben azt a meggyőződést kellette, hogy okvetlenül vissza kell útni arra a kézre, amely a munkásság harcának legerősebb támasztékát akarja lerombolni. A határozat csak azt juttatta kifejezésre, ami ott élt minden munkás lelkében.

A kormány fizetett közvéleménygyártói a sztrájk hiábavaló voltáról, a munkások nagy veszteségéről és nagy kudarcáról beszélnek. De a munkások kaogják a rágalmatokat s büszkék azokra az áldozatokra, amelyeket a saját ügyük védelmére hoztak.

A munkásság önértékét és lelkes kitartását fokozta a tömegsztrájk sikere.

A főváros munkásai a határozatról még nem is szereztek sok helyen tudomást, amikor már nagyon sok gyártelepen és malmokban már végre is hajtották a határozatot.

A Váci-úti gyárak közül többen már szerdán délután 4 órakor álltak. A sztrájkhatározat után egy-két negyedórával már beszüntették a munkát az összes malmokban is.

A nyomdai munkások és a hírlapszedők szintén egytől-egyig beváltották azt a várakozást, amellyel az öszmunkásság feléjük tekintett. A csütörtöki napon a főváros összes nyomdái szüneteltek. Hogy milyen elszánt, milyen áldozatkész volt a munkások magatartása, arra jellemző, hogy bár a nyomdások szervező bizottsága az Állami- és az Egyetemi nyomdák személyzetétől nem kívánta meg, hogy sztrájkoljanak, mivel ezek a munkások nagyon sokat kockáztattak volna, a hozott határozat ellenére, ezekben a nyomdáknak mégis abban hagyták a munkát. Sem a délutáni, sem az esti újságok, de új napjának reggelén sem jelent meg egyetlen napilap sem.

A vas- és fémipari munkások nagy tábora csütörtökön távol maradt a gyáraktól. E szakma munkásainak tizezrei dobták félre a szerzőszámot annak jeléül, hogy egyesülési szabadságuk érdekében és a kormány politikai hajszája ellen a legelszántabb küzdelemre is készen állanak. A munkabeszüntetés nemcsak a nagy gyártelepekre terjedt ki, hanem a kis ipari üzemekre is.

Az asztalosmunkások lelkes örömmel fogadták a tömegsztrájkra hívó határozatot.

A kávéházi és éttermi munkások munkabeszüntetése következtében sem a kávéházakban sem az éttermekben egész csütörtökön estig nem volt kiszolgálás.

Az élelmiszer-ipari munkások munkabeszüntetése is imponzási arányú volt.

A fuvaripari munkások munkabeszüntetése egyszerűen kiforgatta a maga mivoltából a főváros rendes képét. A fuvarozás szünetelését a vasuti raktárak is nagyon megérezték. Mig az érkezett áruk nagyon is összetorlódtak, az elszállítások majdnem szüneteltek, mert nem volt, aki az árukat elvigye a vasutra.

A vasuti munkások — mint a polgári lapok diadalál írják — "nem sikerült az igaztókknak a munkabeszüntetésre bírni." Hogy ezt a "diadalt" mennyi preszió előzte meg, arról persze bölcsen hallgatnak.

A tömegsztrájkban különben az itt felsorolt szakmákon kívül valamennyi más szakma munkássága is résztvett.

Magyar Kulturkép. Mattesz Mihály volt fővárosi alkalmazott özvegye tizenégy éves fiával megjelent a közjótékonyági ügyosztályban s azt kérte, hogy tanítsassák a fiut — írni-olvasni. Az özvegy asszony elmondotta, hogy nyolc esztendővel ezelőtt halt meg az ura. Ő itt maradt három gyermekével minden kereset nélkül. Két kis fia nemsokára meghalt, a harmadikat átadta az állami menedékhelynek, mely vidéken, Gödöllőn tul, egy pusztán helyezte el a fiut, akinek az volt a földadata, hogy minden nap éjjel után csirkét vigyen Gödöllőre, ahonét rendszerint csak este került haza. Három évig volt ott, azután Felsőzsoltyágyra adták egy henteshez. Nyáron pásztrkodott, télen a hentesmesterségben segített. Így lett 14 éves és most visszaadták a fiut az anyjának. Az asszony inasnak akarta adni. Napok óta járják a műhelyeket, de sohol sem veszik föl a szép, egészséges fiut, mert nem tud se írni, se olvasni. Az állami ellenőrzés mellett analfabéta maradt a fiu s az özvegy asszony most már kénytelen volt a hatósághoz fordulni, mert eltartani nem tudja. Az ügyosztály jóváhagyta az állami gyermekmenedékhely bünét, teljesítette az asszony kérését.

Ez a magyar kulturkép is hozzájárul annak a megértéséhez, hogy miért tesz ki olyan óriási százalékot a magyarországi analfabéták száma.

A SZAVAZATOK.

California, Minnesota, New Hampshire és Nevada államok kivételével (a S. L. P. részén) és Arkansas állam (a S. P. részén) az alábbi számok az államtitkároknak hivatalos kimutatásai, melyek a "Daily People" szerkesztőségébe küldettek be az illető államokból és tartományokról.

California, Minnesota, New Hampshire és Nevada államokban a S. L. P. jelöltjeire ragasztó cédulákkal szavaztak. Ezen államokból a kimutatás a párt választási megbízottjaitól van.

A S. P. Arkansas állambeli szavazatainak hivatalos kimutatását, a szerkesztőség minden igyekezte ellenére nem volt képes beszerezni. Arkansas állam titkáráról. Ezen állam szavazatainak kimutatását kénytelenek voltunk akaratunk ellenére a "World Almanach"-ból venni. Bár e kimutatások igen sok esetben megbízhatatlanok, a számok, melyeket Arkansas államra kimutat, teljesen megegyeznek azon számokkal, melyek a S. P. sajtójában megjelentek.

S. L. P.	1904	1908
Államok		
Arizona	82	69
California	296	24
Colorado	335	000
Connecticut	575	608
Illinois	4,698	1,690
Indiana	1,598	643
Kentucky	596	404
Massachusetts	2,359	1,011
Michigan	1,183	1,096
Minnesota	974	107
Missouri	1,674	868
Montana	208	000
Nebraska	000	2
New Hampshire	000	8
Nevada	000	3
New Jersey	2,680	1,196
New York	9,127	3,877
Ohio	2,633	721
Pennsylvania	2,211	1,222
Rhode Island	488	183
Texas	421	176
Virginia	218	25
Washington	1,592	000
Wisconsin	223	314
Összesen	34,172	14,237

Fogyás: 19,985

S. P.	1904	1908
Államok		
Alabama	853	1,309
Arizona	1,304	1,912
Arkansas	1,816	5,750
California	29,535	28,659
Colorado	4,304	7,974
Connecticut	4,543	5,113
Delaware	146	239
Florida	2,337	3,447
Georgia	197	584
Idaho	4,940	6,400
Illinois	69,225	34,711
Indiana	12,013	13,476
Iowa	14,847	8,287
Kansas	15,494	12,420
Kentucky	3,602	4,060
Louisiana	995	2,538
Maine	2,183	1,758
Maryland	2,247	2,323
Massachusetts	13,604	10,778
Michigan	8,941	11,586
Minnesota	11,692	14,471
Mississippi	393	978
Missouri	13,009	15,431
Montana	5,676	5,855
Nebraska	7,412	3,524
Nevada	925	2,029
New Hampshire	1,090	1,299
New Jersey	9,587	10,253
New Mexico	162	1,056
New York	36,883	38,451
North Carolina	124	000
North Dakota	2,005	2,421
Ohio	36,260	33,795
Oklahoma	4,443	21,779
Oregon	7,619	7,339
Pennsylvania	21,863	33,913
Rhode Island	956	1,365
South Carolina	22	100
South Dakota	3,138	2,846
Tennessee	1,354	1,870
Texas	2,791	7,870
Utah	5,767	4,895
Vermont	868	000
Virginia	218	255
Washington	10,023	14,177
West Virginia	1,572	3,679
Wisconsin	28,220	28,170
Wyoming	1,077	1,715
Összesen	408,284	422,950

Emelkedés 14,746

1904-ben a S. L. P. szavazatainak száma 34,172 volt.

1904-ben a S. P. szavazatainak száma 408,204 volt.

ÉLVTARSÁK

Terjesszék a "Népakarat"-ot.

Külföldi hírek.

A duma ülése. A duma január 2-án tartott ülésén Miljukov, a kadett-párt vezére javaslatot tett, amely szerint a duma mondja ki, hogy helyteleníti a naponként szaporodó halálos ítéleteket és kivégzéseket, amelyek a lakosság erkölcsi érzékét és Oroszországnak, mint civilizált államnak becsületét aláássák. A centrum s a jobbpárt a javaslat fölolvásánál: "Ki velem kiáltásokat hallattak, míg a baloldal viharos helyeslésben tört ki. A duma a javaslatot a progresszisták, a kadettek, a munkáscsoport és a szociáldemokraták szavazatai ellenében elutasította, mire Miljukov kijelentette, hogy a kadett-párt nem vesz több részt az üléseken. Ehhez a nyilatkozathoz csatlakozott a munkáscsoport és a szociáldemokraták. A javaslatról szóló vitában Gucskov, az októbristák vezére viharos lelkesedéstől félbeszakított rövid beszédben rámutatott arra, hogy a kadettek javaslatát közismert rokonszenyírvánítás terroriztikus aktusok iránt, amiért az októbrista párt azt elvetette.

"Kormányzás" Oroszországban. Statisztikai kimutatást közölnek a január 14-iki st. pétervári lapok, a mult évi halálos ítéletekről és kivégzésekről. A kimutatás szerint a mult évben 1957-en ítélték halálra, akik közül eddig 782-ön hajtották végre a halálos ítéletet. A legtöbb halálos ítélet december hónapban hozták — 268-at — és ezek közül 119-et hajtottak végre. Legtöbb ítéletet Varsóban és Kiebben végeztek ki, mindegyik városban 150-et és Észak-tarinoslovban, ahol 100 embert akasztottak föl. Hatvanhárom újságot tiltott be a kormány a mult évben az orosz birodalomban és sokat pénzbírsággal sújtott. A büntetések összege 53,000 dollárt tesz ki.

Az olaszországi földrengéshez. Január 14-én érkezett Rómába az úgynevezett korházi vonat, amely a földrengésnek hatványkét sebesültjét hozta. Valamennyit a Vatikán Korházban helyeztek el.

Marseillesből január 14-én indult el Messina felé a Niger nevű hajó élelemmel és ruhákkal megrakodva, amelyet Marseilles lakói ajándékoztak a szerencsétlenül jártaknak.

Rémület egy londoni utcán. Szilveszter délutánján London egyik utcáján borzasztó dördülések között megingott a föld és lángok csapattak elő a föld gyomrából. A szerencsétlenség pillanatában éppen iskolás gyerekek mentek világot nevetgélve az utcán, amikor egyszerre megnyitott a föld és az előcsapó tűzés szélvész négy gyermeket a falhoz vágott. Kettő azonnal meghalt, a másik kettő pedig életveszedelembe megesbesült. Egy omnibusz a levegőbe röpiült és szétforgácsolva hullott a földre. Az utca, ahol egy pillanat alatt tótágast állt minden és rémült emberek szaladtak eszeveszeten, a földindulás képét mutatta. Mindenkinél a calabariai földrengés járt eszébe, az embereket páni félelem fogta el és nem mertek a házakba menni. A szerencsétlenség egy külvárosi utcában történt estefelé, lámpagyújtás előtt, érthető tehát az emberek rémülete, akik megriadva futkároztak és az utca viszhangos volt a halálriadi ordításoktól. Végre megjötték a tüzoltók és a rendőrség s rögtön hozzáfogtak a baj kiiktatásához. Kiderült, hogy egy gázcső megrepedt és az okozta a földindulást. A fejévesztett tömeg rémülete azonban már ekkorra annyira nőtt, hogy nem akarta elhinni, hogy pusztán csak gázcsőrepedés rázta meg az utcát. A házaikba nem mertek bemenni és csak órák múltával, amikor látták, hogy a gázmunkások kijavították a megrepedt gázcsövet, tért vissza a nyugalom.

A vallás bolondja négyszeres gyilkos. Nem egyszer fordult már elő, hogy vallási bigottságból emberek örületes tetteket vittek végbe és visznek meg ma is. Gyilkosságok pedig nem egyszer történtek vallási tébolyból. Karácsony másnapján Manzbán valami Racke József 21 éves tanuló, aki kolostorban nevelkedett, de gyöngye testalkatára való tekintettel a kolostorból kitették s így pap nem lehetett belőle, édes atyját s három nővérét meggyilkolta; az atyja és egyik nővére testét ezenkívül szétdarabolta. Mikor aztán reggel felé ráakadtak a ház egyik kis zugában, kiszólt az öt kereső rendőröknek: — Tudom, minek jöttök! Én vagyok a tettes. Meg akartam szabadítani őket a földi gondoktól.

A rendőrök persze nem sokat teketóriáztak vele, hanem rátörték az ajtót, összekötözték s elhurcolták. Egy örülttel mit is tehettek volna ehez. Ha ez a fiatal ember sohasem látott volna kolostort, sohasem látott volna papot és a papot dogmákból nem látott volna magába semmit sem, hiszen tagja lehetett volna a társadalomnak. Így azonban börtön és tébolyda jut osztályrészéül.

Január 21-én este 8 órakor, a S. L. P. német branch-ének helyiségében, (1358 First Ave., a 72-ik és 73-ik utcák között) Donnenberg K. elvtárs német nyelven fölolvást fog tartani. Tárgy: A Szocialista Párt és a Szocialista Munkáspárt közötti különbség. Tömeges megjelenést kér a Bizottság.

TÁRCA.

A SAVANYU POSTÁS.

— Irta: Godányi Zoltán. —

1

Bosinszky Pált, aki segédtsízt volt a postánál és már évek hosszu során át várta használatul a kinevezését, a nyomorúságból való szabadulást, magához hívatta az igazgató ur. Bosinszky, az ernyesztő várakozásban, szolgáiban tönkresavanyodott emberke elszápadt és aztán remegve futott föl a lépcsőkn. Mit akarhat vele az igazgató? Mit akarhat? Talán valami baj van, valami számárságot követett el megint? Arulkodott rája valaki, vgy mi? Hideg veríték gyöngyözött végig a testén a lába reszketett és mikor az igazgató szobájának ajtókilincsét megfogta, olyannyira elgyöngült már, hogy alig tudott benyitni az ajtón. A szive erősen dobogott, a feje szédült, szóval nagyon rosszul érezte magát.

Ott állt az ajtóban megroggyant térdel és bátorlatlan hangon nyögte ki, hogy itt van és élni merészkedik.

— Ki maga? förmédt rá a hatalmas ur barátságatlanul. Mit akar?

— Méltóztatott ideparancsolni. Bosinszky vagyok. Bosinszky Pál....

— Ah, ah, vagy ugy? mondta a méltóságos ur és egyszerre barátságossá, udvariassá változott a hangja. Kérem Kosinszky ur, foglaljon helyet....

— Bocsánat, Bosinszky a nevem....

— Pardon Rosinszky, azaz hogy Vosinszky ur.... Gyujtszon rá kérem. Egy pár baráti szóra kérektem.

Igy még sohasem beszéltek az agyonnyaragott postással. Nem akart hinni a fülenek Bosinszky. Boldogan fészengett a kényelmes és ügyetlenül rágta, szopta a finom szivart.

— Hát kérem, kedves Prusinszky ur — kezdte szokatlanul lágy, majdnem gyöngéd, de mindenképpen különös, hévtelt hangon az igazgató — én érdeklődöm a sorsa, a pályája, a jövője iránt. Tudom, hogy ön jó, szorgalmas tisztviselő.

Bosinszky belepirult a nagy dicséretbe. Azt hitte álmodik, vagy be van rugva.

— Tenni kell magával valamit barátom — mondta az igazgató. Kétségkívül tenni kell valamit. Nagy a drágaság, kicsi a fizetés, rosszak az előleptetési viszonyok. De mondja kérem, hogy is tudnak megélni abból a hitvány fizetésből?

Bosinszkyban az évtizedes nagy savanyuság fölolvadt boldog, meleg édesességgé. Ez meghozta a bátorságát, fölívagta a nyelvét. Ez az, ez az! Igy kell beszélni egy igazi hivatalfőnöknek, aki atyai gondoskodással örökdió a tisztviselői sorsán.

— Oh, méltóságos uram hápogta és hadarta Bosinszky — valóban nagy a nyomorúság és vigasztalan a helyzetünk. Tíz éve várom már a kinevezésemet. Tíz éve. A feleségem....

— Nos a felesége? Hogy van öngyúsága. Ismerem jól. Ő is a postánál szolgált, ugye bár, a telefon-osztálynál?....

— A feleségem, méltóságos ur, nem bírja már a szolgálatot; nagyon nehéz szolgálat. Bátorodom kegyes jóindulatáért eszedni, hogyha talán más, könnyebb helyre lehetni áttenni.... A feleségem nagyon boldog lenne.

Az igazgató kövér, puffadt arcán pirosság futott végig. Apró savoszemei kigyultak. Közélebb húzta a székét Bosinszkyéhoz.

— Kedves barátom, meglesz a dolog. Az ön és kedves neje sorsa iránt nagyon érdeklődöm. Meglesz a kinevezés, meglesz az áthelyezés.

A méltóságos ur láthatóan izgatott volt. Még közelebb húzta a székét Bosinszkyéhoz. Vastag, kövér, gyürüvel telerakott ujjaival idegesen babralt a térdén.

— Nézze, kedves barátom, kedves Gosinszky lássa én nem vagyok az a rideg, kegyetlen érzéketlen hivatalfőnök, akinek engem hisznek. Én szeretem az embereimet és szeretek a körükben lenni. Agglegény vagyok, akinek nincsen családja, meleg, puha, meghitt otthona, amit még a legutolsó szolgától sem tagadott meg a sors. Vágyódom egy kis őszinte, igaz szeretet után. Hát, hogy is mondjam csak? Nélkülözöm a családi kört, ahol meghúzódhatnék és kellemesen érezhetném magamat. Egy kis család után vágyódom, derék, jó emberek közé, akik önzetlenül, szeretettel fogadjanak maguk közé. Agglegény vagyok, örömtelen, magányos ember....

A hangja egészen megváltozott. Brutálisan erős, darva volt.

— Eh! mondta. — Arról van szó, hogy meg lesz a kinevezés, minden. Ön pedig meg fogja engedni nekem, kedves barátom, hogy tisztelettel tehesem maguknál. Ma délután. Önnek nem kell föltétlenül otthon lenni, sőt azt hiszem... Hisz' intelligens ember, megért engem. Maga nem lesz otthon. No, ugye rendben vagyunk. Tudnia kell, hogy nagyon sok ember köszönheti a karrierjét az okosságának, a józanságának, a följebbvalója jóakarataának és... és... a hát — a feleségének. Fő az okosság, a józanság. Nem kell mindent meglátni, nem kell mindent meghallani. Maga pedig egy hét múlva megkapja a kinevezést...

Bosinszky azt hitte, hogy megütötte a guta. Ez nagyon is váratlan fordulat volt. Mi is volt ez? Alku? Ajánlat? Parancs?

A méltóságos ur nagyokat fújt; melege volt és izzadt. Hamar visszanyerte azonban az önuralmát. Mocsolygott és a kezét nyugtatta:

— Ez így lesz jól. Így akarom. Maga szegény ember, de maga okos ember is.

Bosinszky nem tudott szólni. Bután köszönt és kitámolygott a méltóságos ur szobájából.

2.
Az agyonsavanyodott postást kegyetlen lelki háborgások vették elő. Bosinszky teljes életében nagy nulla volt, jelentéktelen, szürke rab-szolgá, de szerette a feleségét, akivel sokszor veszekedett, de ezek a civódások enyhítették némiképpen a nyomorúságukat. Az asszony csinos nő volt, kissé ostoba, kissé önző, de ő is szerette az urát, bár sokat sirt s szidta őt, amiért nem tud előrehaladni a pályáján és amiért olyan éhgyomri ember. Az asszony gyakran siratta a leánykorát és irigykedve emlegette a barátját új kalapját, divatos ruháit. Bosinszky érezte, hogy ő ezt a közönséges, de kívánatos asszonyt most még jobban szereti, mint eddig. És most adja át, bocsása áruba ott egy másik férfinak? Igaz ugyan, hogy ez a férfi a főnöke, a parancsolója az atyauristene neki. De hát jól van ez így? Nem gazemberség ez? Átadni a feleségét egy másik ember használatába?

— Nem fogom megtenni mondtotta önmagában. Inkább csapjon el, tegyen velem bármit. De a feleségem az enyém. Egészen az enyém. Nincs jussa hozzá senkinek sem.

Miközben hazafelé tartott, végtelenül keserű gondolatok és érzések raja lepté meg.

— Nem hittem volna a méltóságos urról! De miért kívánta meg épen az én feleségemet? Van más, szebb, kívánatos asszony vagy leány a postán és mégis az enyémre az én tulajdonomra éhes. Ez nem egyéb, mint közönséges gazemberség....

Meghökent, megijedt ettől a kemény meghatározástól és hamarosan visszavonta, mintha félt volna, hogy a hatalmas ur értesülni fog tiszteletlen vélekedéséről.

Aztán újabb gondolatok rohantak meg. — Előléptetés, nagyobb fizetés. Jó mód, kényelmesebb szolgálat. Protekció, esetleg karriér. Ki tudja? Mindez egy kis elnézésért, egy kis vakargásért. Hisz nem tudja meg senki sem. Jobbat, többet ehetnének, jobban öltözködhetnének, jobban kényelmesebben lakhatnának. Eljárhatnának színházba, hangversenyekre, cirkuszba, nyáron fürdőbe.... Ejnye, ezek hitvány gondolatok. Gyalázat ilyenre gondolni is!....

Íszre sem vette, hogy már házaért. Lassan, vontatottan ment föl a harmadik emeletre. Mintha ömlőlábai lettek volna. Minden emeletnél megállott. Nem gondolokodott már. Csak otrombán bámult maga elé. Mikor a lakások ajtaja elé ért, éktelen düh szállotta meg. De ez hamar elmúlt.

Megfogta a kilincset. Aztán levette a kezét a kilincsről. Aztán újra beakart nyitni. Aztán nem nyitott be.

Lassan, lopva visszafelé indult, le a lépcsőkön. Szökött.

3.
Délután öt óra tájban Bosinszky már a hetedik spricernél tartott. Egy külvárosi, barátságatlan, dohos korcsmában vizsgáltta saját magát, de csakhamar végképpen elkeseredett és terjedelmes leltárt állított össze a saját nyomorult énjének hitvány fogyatkozásairól.

— Mégis csak rettenetes! A méltóságos ur ebben az órában a lakásomon van. A feleségemnél. Éhes, piszkos vágyaival ostromolja az én asszonyomat, akit én nyomorult fráter eladtam neki. És az asszony? Hát ő rajta nem áll a vásár? Mit tesz ebben a förtelmes órában a feleségem, aki siring tartó hűséget fogadott nekem? Aki szeret, akit szeretek s akivel már tíz esztendő küzdelmes vergődésén keresztül élttem együtt. Meghallgatja-e a szerelmi kalandra szomjas vén ember eszékléseit. Belehel-e a karjába? Megbelenesíti-e a házasságunkat, a lakásunkat, a hitvesi ágyunkat. Hisz ez a szeretkezés megfertőzi a lakásunk levegőjét, minikettőnk életét, a multunkat és a jövőnköt. Odaadja-e magát a feleségem?

— Bárcsak ne tenné meg — sóhajtozta. Csak hű lenne hozzám! Csak kidobná a lakásunkból azt a gyalázatos vén kecskét.

Elhatározta, hogy hazamegy, megelőzi az igazgatót. Ha otthon találja, kiparancsolja. Fő is kélt, de az ajtóból visszatért és újabb spricereket rendelt.

— A feleségem hű lesz énhozzám. Nem fogja meghallgatni az igazgatót! — igyekezett önmagát megnyugtanni.

Később azonban ismét elkeseredett.

— De ha mégis? Ha megcsúsz? Egyedül van a lakásban. Ő és egy idegen férfi. Bosszantó! Ebben az órában, ebben a percben. Talán éppen most, épen most!....

Egész éjszaka ivott, de reggelre, valahol egy zug-szállodában kialudta a mámorot. Mohó vágy lepté meg a felesége után. Sietett haza. Az asszony kisírt, vörös szemmel fogadta:

— Hol voltál? Ittál? Megcsúsz, nem szeretsz már! — korholta fájdalmasan.

Bosinszky lesütötte a szemét. Nem mert a felesége arcába nézni. Szótlanul hallgatta az asszony panaszos siránkozását. Körülnézett a szobában. Tekintete az ágyukra esett. Az övé meg volt törve tisztán, fehéren állott a felesége mellett.

Az asszony utcai ruhában volt már. Hivatalba készült. Letörölte a könnyeit és így szólott:

— Adjál egy koronát. Ha ugyan maradt még az éjszakai dorbézolásból. Rettenetes ember vagy, nem gondolsz arra, hogy nélkülözünk. Most adjál egy koronát, kell a koszorura....

— Miféle koszorura? — riadt föl Bosinszky.

— Hát nem is tudod? A méltóságos urat, az igazgatót, tegnap délben a hivatalában megütötte a guta. Meghalt. Tegnap délben.

Es Bosinszky né értelmetlenül, ámulva látta, hogy a férje rekedt, tagolatlan kiáltással a lábához veti magát és csókolja, csókolja a kezét, a ruháját, a cipője hegyét:

— Imádlak, szeretlek, örültem szeretlek élesem, drágám, mindenséggem! Bocsáss meg, gazember voltam, de bocsáss meg!....

JEGYZŐKÖNYV.

Fölvétett a Philadelphiai Szocialista Munkás Szervezet 1909 január hó 9-én tartott nagy nyilvános vitáján.

A vita tárgya: Alkalmak eszköz-e a hit az emberiség helyzetének javítására?
Vitatkozó felek: Balla Mihály misszionárius és Basky Lajos.

Parker ülésezett pontban nyolc órakor a gyűlést megnyitották nyilvánítja s kéri a gyűlést egy jegyző választására. A gyűlés egyhangulag Erdélyt választja jegyzőnek.

Ülésező kikiéri a vitaközö felek által meghatározott időtartamot, amely szerint Balla 45 percig Basky 30 percig, Balla másodikor 15 percig Basky 20 percig s végül 10—10 perc mindegyik félnek a hozzájuk intézett kérdésekre adandó válasza.

Elsőnek Balla Mihály misszionárius tartja 45 percig tartó beszédét, mely beszéd közben az evangéliumból idéz fölös mennyiségben. Különösen kiemeli Zachabeus történetét, aki vámszedő lévén, nagy vagyonra tett szert csalárd uton. De miután Jézus meglátogatta őt, lelke beszélt, annyira megtért, hogy a következőképp szólt és cselekedett: Ime a vagyonom felét odaadom a szegényeknek, a másik felével visszafizetem négyyszeresen azt, amit az emberektől család uton elvettem. Balla Mihály ur tulajdonképpen nem is mondot egyebet 45 percig tartó beszédjében, mint folyton ezt az egy példát hajtogatta és ismételte. Azzal végzé beszédét, hogy mennyire üdvös s hasznos volna az emberiség helyzetének javítására, ha a gazdag emberek Zachabeus példájára megosztanák vagyonukat a szegény emberekkel. Ezt nevezti hitnek, amely Jézusot ered és semmi más egyház, társaság vagy szervezet nem alkalmas szerinte az emberiség helyzetének javítására.

Utána Basky elvtárs mondotta el beszédét, amelyben kizárólag egy néhány teológiai kérdést tárgyalt alapos tudással s oly világosan és érthetően, hogy ellenfelét teljesen sarokba szorította. A beszéd gyakori derültséget keltett.

Balla ur beszélt ezután. Ismét és ismét az evangéliumból idézett. Beszédét azzal végezte, hogy amint nem a doktor az oka, hogy a beteg az általa rendelt orvosságot nem akarja bevenni, hogy meggyógyuljon, éppen úgy nem a Jézusot eredő hit az oka annak, hogy az emberiség nem akarja a hitet magáévá tenni, hogy azzal helyzetén javítson.

Basky Lajos elvtárs másodikori fölszólalásában bizonyította az ellenfel által megmagyarázott, Jézusot eredő hit logikátlanosságát s bebizonyította, hogy nem a vagyonfölszólás, de a termelési eszközök közös tulajdonná tétele váltja meg az emberiséget.

Mielőtt a vitaközö felek a hozzájuk intézendő kérdésekre felelnének, ülésező kéri a közönséget, hogy az agitációs bizottság költségeihez járuljon hozzá. \$3.37 gyűlt össze, mely után a gyűlés 10 percre fölfüggesztett.

Az ülés ismét megnyitván, következtek a Balla urhoz intézett kérdések, melyek legtöbbször Balla ur kitérőleg válaszolt: folyton az evangéliumra hivatkozott: "Tudakozzátok az írásokat." — úgy mond.

Annál szebben és világosabban felelt Basky a hozzá intézett teológiai, geológiai, astrologiai és szociológiai kérdésekre.

11 óra 20 perckor az ülésező beártnak nyilvánítja a vitát, mely Basky elvtársunk teljes győzelmével végződött.

A körülbelül 150 főre tehető hallgatóságunk kellemes és hasznosan eltöltött estélye volt.

Erdély, jegyző.

MISSOURI ÁLLAMI TITKAR ÉS SZERVEZŐ JELENTÉSE.

Ezen alkalommal jelentésem rövid, mivel osztályaink vezetőségeink idét kell engednünk az új alapszabályaink szerinti működés megkezdésére s csak ennek pontos megtétele után lehetünk pontosak mi is.

Az elmúlt november és december hóban, dacára a nagy munkanélküliségnek s az ezzel járó lehangoltságnak, elvtársaink derekasan megállták helyüket s a beérkezett jelentések és a Népakarat megnagyobbitása munkakedvről tesznek bizonyosságot s ellenbizonyítékul szolgál az állításaival szemben, hogy mozgalmunk halálfelelben, lapunk bukófelelben van.

November 15-én jól látogatott népgyűlést tartottunk a magyarországi helyzet, a szervezkedés és sajtó napirenddel, melyről a Népakarat hasábjain már a kimerítő jelentés megjelent. Ezután történt a S. P. jegyzőhatalmát hősének érkezési híre, mely izgatottságra ejtette a M. B. és Ö. Sz.-nek a S. P.-val kacérkodó tagjait. Hatalmas magyar S. P. szervezeteikről áldoztak, XV. és XVII. osztályainkba, ha nem is fölrobbantására, de legalább is megüzedelesére számítva. November 22-én tartottak a szervezetek népgyűlést, amelyen Petrács Pál volt az előadó s melyen a közönség nagy részét elvtársaink képezték. A napirend pontjai: "A magyarországi viszonyok, a szervezkedés és a sajtó" volt. Az első pontra kevés a megjegyezni valónk és beszédével abban a részben meggyeztünk. A napirend második pontját csaknem elfejté s midőn ez irányban kérdést intéztém, az ülésező személyeskedés miatt rendreutasított. Petrácsal pártvitában állapodtunk meg, amelyet november 23-án és 26-án tartottunk meg. A vitának csak néhány pontjáról kívánok megemlékezni, leginkább azért, hogy az "Előre"-ben közölt és nekem tulajdonított állításokat helyreigazítsam.

A vita első része történelmi áttekintést volt, a pártszakadást és ennek okait vitattuk. Petrács beismerte, hogy az A. F. of L. korrupt, rothadt és rossz, hogy állításainkban sok az igazság, de munkás szervezet s ha nem helyeslejük az A. F. of L. embereinek munkáját, ütni kell őket, de nem szabad a szervezetet elpusztítani, hanem furni kell azt kívül-belül; az ipari szervezkedés igazságait elismeri, de neki pártja álláspontját meg kell tartani. Nos tehát, ha Petrács szerint elvből nem szabad munkás szervezetek megrontásán dolgozni, mert ezt a stuttgarti kongresszus így kívánja, miért szabad a S. P.-nak a S. L. P. tönkretételén dolgozni? Az egyesülési kérdésnél pártjaink nagyságát emlegette, állítván, hogy szavazatainak nagy száma politikai faktorrá teszi a S. P.-t. Ezen állítása után közvetlen azon sirt, hogy oly államban, ahol a S. P. igen erős a tőkés és politikai jogok nyirbálásához fog! Azt kéri, hogy minek a politikai pártnak elismerni a gazdasági szervezet szükségességét? Nézzük a tőkéskeket s ezek pártjait, hisz ezeknek sincsen gazdasági hátterük. Válaszomban bemutattam, hogy a tőkés gazdasági ereje biztosítja azok politikai hatalmát.

A vita második számára, kik jelen voltak, tanulságos volt és elvtársainkba csak bizalmat öntött s szervezeteink kettözött erővel fognak működni. Petrácsnak pedig sikerült egy osztályt a A. M. B. és Ö. Sz. kebeléből — mely 54 tagot számlál — 14 taggal alakítani. Petrács Pál piszkos eszközzel agitált, midőn erre a "Békebontók" nyilatkozatát használta föl. Petrácsra és a röpirat íróira ráilkik a német közmondás: "Gleich und Gleich gesselt sich gern." És a magyar is: "A kutya ugat a karaván halad."

December 29-én tartotta meg az itteni állami bizottság első értekezletét, mely ezental minden hét keddjén tartatik.

A vezetőség tagjai a következők: Zerman Ferenc állami titkár és szervező, kihez minden átirat küldendő. Címe 1318 So. 7th St. Kish Gergely, állami lapkezelő. Kundl József, jegyző. Németh Ferenc, pénztárnok. Spitzer Mihály, Lány István és Jost Károly vezetőségi tagok.

Az állami vezetőség a következő fontos határozatokat hozta: Szervezőt küld ki e hó folyamán, szükséghez képesti időre. Továbbá a St. Louishoz közel fekvő, Illinois államban levő ipari telepek szervezendők. Ez részben már meg is történt, amiről a következőkben számolok be.

Január harmadikán, vasárnap délután, nem nagy számban, de lelkes, komoly munkástársak jelentek meg Granite City, Ill. Oliver St. 1723 szám alatt saját helyzetük megbeszélése céljából. Délután fél négykor rendre híván az egybegyűlést, egy félórás beszédben vázoltam a helyzetet és a szervezkedés szükségességét. Ezek után kérdések intézettek hozzám, mik azt a meggyőződést keltették bennem, hogy szavaim megértették. Ennek megtörténte után egy szervezet alakítására hívtam föl a jelenlevőket, rámutatva ennek szükségességére itt Granite City-n. Fölszólításomnak nyolcan eleget tettek és öten a jövő gyűlésre ígérték belemegyüket. Ideiglenes ülésezőnek Kiss Gergely elvtárs (St. Louis), ideiglenes jegyzőnek Szőke János elvtárs választattak meg. A napirend első pontja az elvi nyilatkozat ismerteté-

se volt, amely egyhangu lelkesedéssel elfogadtattott, ugyszintén az alapszabályok is. A szervezet neve "Granite City-i Munkás Önképző Szervezet", az A. M. Sz. M. Sz. XXVIII. osztálya. A tisztviselők választása a következő eredménnyel járt: Titkár-jegyző Szőke János, kihez a szervezetet érdeklő levelek címzendők. Címe: P. O. Box 144. Pénztárnok Orosz Ferenc. Lapkezelő Szekeres János. Bizalmiférfi Szőke János. Ellenőrök Fedorcsák János és Aponyi István.

Gyűlések a következő napokon tartatnak: Minden hó első vasárnapjának délutánján 3-tól ötig üzleti gyűlés, minden harmadik és negyedik vasárnap képző gyűlések.

A gyűlés a Marseilleise hangjai mellett ért véget.

Az állami vezetőség részéről jelen voltak Lány, Kish és Zermann elvtársak.

Részünkrol e fiatal szervezetnek a legmesszebbmenő segélyt biztosítjuk s reméljük, hogy mozgalmunknak bátor és lelkes harcosává vál. Közel jövőben a többi ipartelepek szervezésére kerül a sor.

Elvtársi üdvözléssel

Zerman Ferenc,

Mo.-i állami titkár-szervező.

EGYLETI HIREK.

FIGYELEM ELVTÁRSOK!

Szövetségünk Missouri állami vezetősége Zerman Ferenc elvtársat állami szervezői utra küldte. Zerman Ferenc utját január hó 20-án kezdi meg.

Utíránya a következő: Kansas City, Mo. és környéke; Kansas City Kansas és vidéke; Jefferson City, Mo.

A szervezés időtartama meghatározatlan. Azon osztályok, melyek Zerman elvtársat körükben óhajtják, január hó 20-ig tudassák vele.

Címe: Frank Zerman, 1318 So. 7th Street St. Louis, Mo.

Elvtársi üdvözléssel a

Központi titkár.

A Philadelphiai Szocialista Munkás Szervezet magánhelyiségében (800 Parish St.) január 24-én, vasárnap d. u. 3 órakor

FÖLÖLVASÁS

tartatik.

A fölölvásás tárgya: A jövő társadalmá felé. Előadó: Rothfiser Károly elvtárs, New Yorkból.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség I. osztálya január hó 22-én, pénteken este 8 órakor gyűlést tart, amelyre az osztály minden tagjának pontos megjelenését kéri a Titkár.

A Milwaukee-i osztály fölszólítja mindazon tagjait, kiknél a szüreti és a december 3-iki mulatságról jegyek vannak kint, hogy a legközelebbi időn belül szmoljanak el.

Az osztály megbízásából a

Titkár.

MULATSÁGOK.

FIGYELEM ALLEGHENY ÉS KÖRNYÉKI MAGYAROK!

A Munkás Betegsegélyző szövetség XXIII. szövetségünk XXXI. osztályával közösen, saját pénztárunk javára 1909 január 20-án

NAGY ÁLARCOS BÁLT

rendeznek a Charder St.-en lévő Arion Hallban. Belépti díj férfiaknak 50c. nőknek 25c. Kezdeté este 8 órakor.

A legszebb, a legcsunyább, valamint a legkomikusabb maszkok egy-egy érdekes jutalomban részesülnek.

A környékbeli magyarságot tisztelettel meghívja a

Rendezőség.

A clevelandi összes nemzetiségi szocialista munkásszervezetek 1909 január 31-én, vasárnap, az East 9th St.-en lévő Acme Hall-ban (volt German Hall) angol, magyar, német és szerb nyelvű műsorral és táncal egybekötött

ISMERKEDŐ MULATSÁGOT

rendeznek.

A San Franciscoi Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1909 január 24-én, vasárnap d. u. táncmulatsággal egybekötött szini előadást rendez a Golden Gate Commandry Hall-ban, 2137 Sutter St. (A Steiner és Pierce utcák között.) Szinre kerül:

AZ ANYAFÖLD.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 3 órakor.

Szövetségünk new brunswicki osztálya 1909 január hó 25-én, hétfőn az Armori Hall-ban

ÁLARCOS ÉS RONGYOS BÁLT

rendez. Belépti díj 25cent. Kezdeté este 7 órakor.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség XXX. osztálya (Irwin, Pa.) saját péztára javára, a 3-ik utcában lévő Bohemian Hall-ban

NAGY BÁLT

rendez. Belépti díj férfiaknak 50 cent, nők nem fizetnek. Kezdeté este 7 órakor.

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV (BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Irtá: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

(Folytatás.) (20.)

— Lassan, uraim. Ne verekedjenek az utcán. Mit akar ön, kicsoda ön? — fordult szigoruan Raszkolnyikov felé, kinek rongyos külsejét észrevette.

Raszkolnyikov figyelmesen nézett rá. Hűséges katoná-arc volt előtte, szürke bajusszal, barkóval és értelmes tekintettel.

— Ah, éppen ön kell nekem, — kiáltott föl, kezeit megragadva. Volt tanuló vagyok, a nevem Raszkolnyikov.... de most jöjjön csak, mutatok valamit.

Kezén fogva vezette a padhoz.

— Nézzén ide, egészen részeg. Nem tartozik a munkásosztályhoz, a boulevardon jött végig. Bizonyosan leittatták valahol.... elcsábították.... először.... érti? Aztán kidobták az utcára. Nézzé, hogy szét van tépve a ruhája, nézzé, hogy van öltözve, gyakorlatlan férfi kezek adták rá a ruhát, látszik. Es most nézzé ezt az uracsot, akit éppen megakartam rakni. Nem ismerem, először látom; de látom, hogy már ő is szemet vetett a részeg, eszméletlen leányra. Nagyon szeretne hozzá menni, szeretné megragadni és elvinni valahová, ilyen állapotban. Így van, figyeljen nekem, én nem csalódom. Láttam, hogy üldözte, nézte, utjába akadtam, csak azt leste: mikor szabadul meg tőlem? Most visszahúzódt. Ugy tesz, mintha cigarettát csavargatna.... Hogy mentsük meg tőle a leányt? Hogy vigyük haza? Gondolkozzék.

A rendőr egy perc alatt megértett mindent. A kövér ural már tisztában volt, a leánnyal még nem. Lehajlott hozzá s végtelen részvétellel nézegette.

— Milyen kár érte! — mondta fejét csóválgatva. Még csak gyermek. Elcsábították, bizonyos. Hallja csak, kisasszony, hol lakik?

A lány fölnyitotta bággyát, homályos szemét, ránézett a kérdőre és eltávolította a kezzeivel.

— Kérem — szólott most Raszkolnyikov (kotorászott a zsebeiben s összeszedett harminc kopejkát) fogadja el ezt, üljön kocsiba és térjen haza. Csak tudnánk a lakása számát!

— Kisasszony, — szóló a rendőr is, eltéve a harminc kopejkát. Én magam megyek kocsisért és hazakísérem. Hova parancsolja? Hol a lakása?

— El innen.... miért üldöznek engem.... suttozta a lány és elfordult tőük.

— Milyen szegény, milyen rut dolog, kisasszony, milyen szegény, — szóló újra a rendőr, a lányt sajnálva.

— Nehéz dolog, — mondta aztán Raszkolnyikov felé fordulva s hirtelen végig nézte azt tetőtől talpig. Ez is gyanus. Rongyos a ruhája és pénz ajándékozgat.

— Messzire taláta innen? — kérdezte.

— Mondtam már, hogy előttem ment, tántorgott s mikor ideért, ráesett a padra.

— Ah, hogy miféle gonoszságok történnék most a világon, istenem! Ilyen fiatal leány és már részeg! El is csábították, bizonyos. A ruhája is rongyos.... Micsoda alávalóságok történnék most a világon. Talán jó családból való, ha szegény is. Mai nap sok ilyen történik. Ugy néz ki, mint egy finom urhölgy kisasszony.

S lehajlott egészen közel hozzá. Talán neki is vannak leányai, "olyan finomak, mint egy kisasszony", bizonyosan jól és á la mode nevelve.

— A földolog, — buzdózkodott Raszkolnyikov, — hogy ennek a gazembernek a kezébe ne kerüljön ez a leány. Hogy még ez is meggyalázza. Látni való, hogy mit akar, még most sem ment el, nézze.

Raszkolnyikov hangosan beszélt és ujjával egyenesen oda mutatott. Az meg mindent hallott, újra mérges lett, hanem mérsékelte magát s csak megvető tekinteteket vetett vissza. Aztán elhaladt vagy tíz lépésnyire, de megint megállott.

— Hogy az ott meg ne kapja, arról gondoskodhatunk, — felelt a rendőr fontoskodva. Csak megmondaná, hová vigyük, de így....

— Kisasszony, kisasszony! — s újra lehajlott a lányhoz.

Ez hirtelen kinyitotta a szemét egészen. Figyelmesen nézett, mintha megértett volna valamit. Föllát a padról s arrafelé indult, a merőről jött.

— Ah, szemtelnek, hagyjatok békét — mondta még egyszer elfordulva. Gyorsan haladt, de még most is tántorgott. Az uracs utána ment, de a másik faszorban s le nem vette róla szemét.

— Legyen csak nyugodt, — mondta a nagybajuszu határozottan és követte őket.

— Ah, ez a mai erkölcselenség! — ismételte hangosan és sóhajtozott.

Raszkolnyikov hirtelen fölszisszent, mintha légy csipette volna meg. Egy perc alatt egészen átváltozott.

—

